

**ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ СПІВРОБІТНИКАМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я Й ВІДДІЛУ ПО ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТА СПОРТУ МІСЬКОЇ РАДИ**

У статті розглянуто основні напрями профілактичної діяльності, яку проводять органи місцевого самоврядування. Констатовано, що запобігання злочинам є актуальною соціально-правовою проблемою сучасності. Проаналізовано проведені останніми роками дослідження, які показали, що вжиті заходи та профілактичні дії не повною мірою відповідають кримінальній ситуації, яка склалась у країні, тому не можуть привести до докорінного підриву основ таких кримінальних проявів. Наголошено, що діяльність органів місцевого самоврядування щодо запобігання злочинам викликає впевненість у тому, що місцевій громаді необхідно посилювати свою владу, застосовувати авторитет у протистоянні злочинності. Визначено коло суб'єктів органів місцевого самоврядування, що здійснюють профілактичну діяльність, і зосереджено увагу на діяльності управління охорони здоров'я й відділу по фізичній культурі та спорту міської ради у сфері запобігання злочинності.

Ключові слова: запобігання злочинам, міське самоврядування, органи виконавчої влади.

Для періоду становлення України як незалежної та самостійної держави характерні явища деструктивного характеру, а саме підвищений рівень злочинності, яка на сучасному етапі становить реальну загрозу національним інтересам. Кризовість суспільства в економічній, політичній, ідеологічній підсистемах життєдіяльності продовжують викликати до життя кількісні та якісні зміни в показниках цього феномена й подальше ускладнення криміногенної ситуації. Існуюча ситуація, безперечно, потребує реалізації добре продуманої стратегії протидії злочинності, на перший план у якій повинні виходити заходи не стільки карального кримінально-правового, скільки запобіжного впливу, які є більш дієвими, раціональними й гуманними та принесуть, як видається, максимальний позитивний результат.

Можна констатувати той факт, що загальна теорія запобігання злочинності в нашій державі не набуває належного їй розвитку та уваги, використовуючи при цьому здобутки ще радянських науковців, найбільш значущі праці яких припадають на 70–80-ті рр. минулого століття. Ситуація змінюється з виходом у світ кримінологічних праць, присвячених окремим проблемам запобігання делінквентній поведінці громадян, економічній та організованій злочинності, корупції, злочинності у сфері використання високих технологій тощо. Поки що не доводиться говорити про істотні успіхи. Проведені останніми роками дослідження показали, що вжиті заходи та профілактичні дії не повною мірою відповідають кримінальній ситуації, що склалась у країні, тому не можуть привести до докорінного підриву основ таких кримінальних проявів. Саме тому діяльність органів місце-

вого самоврядування щодо запобігання злочинам викликає зацікавленість і впевненість у тому, що місцевій громаді необхідно посилювати свою владу, застосовувати авторитет у протистоянні злочинності.

Мета статті – дослідити особливості діяльності органів місцевого самоврядування із запобігання злочинам через окремих суб'єктів. Зазначена мета зумовила потребу визначити коло таких суб'єктів і зосередити увагу на діяльності управління охорони здоров'я й відділу по фізичній культурі та спорту міської ради у сфері запобігання злочинності.

Суб'єктами діяльності щодо запобігання злочинності та злочинним проявам можуть бути визнані органи, організації, окремі особи, які в цій діяльності виконують хоча б одну з таких функцій щодо заходів запобігання: організація, координація, здійснення або безпосередня причетність до здійснення. До них належать органи виконавчої влади, адміністрація державних колективних та приватних підприємств, установ, організацій, громадські організації й утворення, приватні особи, приватні розшукові та охоронні установи тощо. За основу класифікації суб'єктів профілактичної діяльності беруть, передусім, функціональну ознаку, тобто місце запобігання злочинності серед їх функціональних обов'язків, реальний вплив виконуваних ними функцій діяльності на усунення (нейтралізацію) детермінантів злочинності та злочинних проявів.

Питання правового стану, тенденцій розвитку системи координації профілактики злочинів на відповідному територіальному рівні постійно привертають до себе увагу, адже, як відомо, міське самоврядування здійснюється міською громадою безпосередньо або через органи місцевого самоврядування міста. Таким чином, органи місцевого самоврядування виконують різномані-

тні функції щодо життєдіяльності громади, а запобігання злочинам є одним з пріоритетних напрямів такої роботи.

Нами розглянуто низку заходів, вжитих Чернігівською міською радою за напрямками діяльності управління охорони здоров'я й відділу по фізичній культурі та спорту. Зокрема, на виконання рішення Чернігівської міської ради "Про Міську комплексну програму профілактики злочинності на 2011–2015 роки" від 31.01.2011 р. управління охорони здоров'я міської ради виконує завдання в межах поставлених програмою заходів.

Як відомо, головну увагу приділяють протидії корупції в Україні в усіх гілках влади. Відповідно до ст. 19 Конституції України [3], органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі й у межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України. Службова діяльність, насамперед, може бути охарактеризована як управлінська діяльність у суспільстві, організованому як держава [4, с. 127]. Державний апарат як головний атрибут держави виникає у зв'язку з потребою суспільства в забезпеченні його керованості в найширшому значенні цього слова з метою впорядкування зв'язків між людьми. Звідси випливає основне соціальне призначення державної служби, яке полягає в здійсненні управління суспільством, спираючись на державні владні інструменти. Служба – це, передусім, служіння народу, державі, суспільству, обслуговування не своїх індивідуальних потреб та інтересів, а потреб суспільства загалом [2, с. 633; 1, с. 1345]. Специфіка діяльності службовців зумовлена обслуговуванням суспільних інтересів, передбачає особливості вимог морально-етичного характеру до особистих якостей працівника й потребує, насамперед, належного виконання службових обов'язків та сумлінного ста-

влення до служби. Виходячи з інтересів служби, працівники управління та керівники міських закладів охорони здоров'я були ознайомлені із Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" [8] та методичними рекомендаціями "Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування". З метою виконання вимог чинного законодавства України та реалізації заходів з профілактики й боротьби з корупцією проводиться профілактична антикорупційна робота з наступним звітуванням перед структурними підрозділами міської ради, забезпечується організація правового інформування, застосування засобів впливу до осіб, які допустили корупційні діяння.

У подальшому працівники управління та керівники міських закладів охорони здоров'я й відділу по фізичній культурі та спорту міської ради постійно проводили багатоаспектну профілактичну роботу із запобігання злочинності та окремим видам злочинів.

Так, для сприяння боротьби з наркоманією та наркобізнесом відділення медико-соціальної допомоги підліткам та молоді "Клініка дружня до молоді" (далі – КДМ), організоване при дитячій поліклініці № 2 Чернігівської міської ради, співпрацює з громадськими організаціями, а саме: обласною молодіжною організацією "Нове покоління"; громадськими організаціями "Жменя" та "Перемога"; центром пропаганди здорового способу життя "Ведіс", Чернігівським обласним осередком "Демократичний альянс"; центром по роботі з молоддю "МАРТ"; Всеукраїнською мережею "ЛЖБ"; центром прогресивної молоді "Апельсин". Зокрема, з метою пропаганди здорового способу життя молоді та запобігання її антисоціальній поведінці в загальноосвітніх школах, ПТУ, технікумах за 2011–2013 рр. медичними працівниками лікувально-профілактичних закладів міста було проведено ряд заходів (див. табл.).

Таблиця

Заходи, проведені лікувально-профілактичними закладами міста

Заходи	Роки		
	2011	2012	2013
Лекції	2224	1559	2792
Бесіди	21915	14889	22432
Тематичні вечори	30	17	36
Надруковано санбюлетені	393	305	308
Виступи по телебаченню	4	3	3
Публікації в пресі	6	5	2
Кінодемонстрації	41	28	57
Радіопередачі	2	1	5
Акції	2	1	10

Одночасно в школах та інших навчальних закладах регулярно проводять бесіди з батьками на батьківських зборах щодо профілактики наркоманії, алкоголізму серед дітей і молоді.

Протягом 2012 р. зареєстровано 1392 відвідування неповнолітніх до КДМ з питань їх особистого здоров'я, у тому числі до психолога – 389; протягом 2013 р. зареєстровано 2035 відвідувань неповнолітніх до КДМ з питань їх особистого здоров'я, у то-

му числі до психолога – 382, протягом 2014 р. зареєстровано 1063 відвідування неповнолітніх до КДМ з питань їх особистого здоров'я, у тому числі до психолога – 248. Такі відвідування, безумовно, є дуже корисними для молоді. Варто лише вказати, що за період з 2011 р. до кінця 2014 р. кількість правопорушень серед молоді скоротилася в 1,4 разу. Психологи зазначають, що юнаки та дівчата стають менш агресивни-

ми, намагаються уникати вирішення проблем лише із застосуванням насильства. За останній рік зменшилась кількість осіб, що вживають алкогольні напої та наркотичні речовини, їх аналоги й прекурсори.

Одночасно разом зі службою у справах неповнолітніх, сім'ї та молоді педіатрична служба веде контроль і спостереження за соціально неблагонадійними сім'ями. Так, на обліку з 2011 р. до 2014 р. перебувало 59 соціально неспроможних сімей, у них нараховується 113 дітей.

Було створено банк даних соціально неблагонадійних сімей для швидкого реагування та скоординовані дії із службою у справах неповнолітніх, прокуратури м. Чернігова при порушенні умов життя дитини. За 2013 р. на їх адресу підготовлено 18 звернень та 3 листи на адресу кримінальної міліції, 1 лист до прокуратури м. Чернігова з метою прийняття відповідного рішення.

При дитячій поліклініці № 2 Чернігівської міської ради створена та працює комісія по доцільності призначення психотропних препаратів, транквілізаторів та їх аналогів. Органи місцевого самоврядування проводять постійні перевірки спільно з ОВС на предмет збереження речовин. Необхідно вказати, що за останні чотири роки порушень у виписуванні рецептів на психотропні препарати, транквілізатори не виявлено, призначення здійснювалися відповідно до методичних показань та у вікових дозах.

Протягом 2011–2014 рр. відділ по фізичній культурі та спорту спільно з міськими спортивними громадськими організаціями проводив роботу, спрямовану на виконання заходів міської Програми в частині підготовки і проведення змагань з видів спорту, у тому числі єдиноборств і силових видів та залучення молоді до участі в цих заходах, пропаганди здорового способу життя [5; 6; 7].

На виконання календарного плану загальноміських спортивно-масових заходів протягом 2011 р. проведено 25 змагань з єдиноборств і силових видів та 5 навчально-тренувальних зборів для підготовки до змагань вищих рівнів, участь у яких взяли понад 2 тис. молодих і юних спортсменів [5]. Протягом 2012 р. проведено 23 змагання з єдиноборств, боксу та силових видів та 5 навчально-тренувальних зборів для підготовки до обласних, всеукраїнських та міжнародних змагань [6]. У 2013 р. було проведено 14 змагань з єдиноборств, боксу, боротьби, до участі в яких було залучено 1206 осіб молоді та 14 навчально-тренувальних зборів для підготовки до обласних, всеукраїнських та міжнародних змагань [7]. За друге півріччя 2014 р. проведено 7 змагань єдиноборств, силових видів спорту та кульової стрільби і 4 навчально-тренувальні збори для підготовки до обласних, всеукраїнських та міжнародних змагань збірної команди міста з кікбоксингу.

Роботу з розвитку видів спорту продовжують проводити клуби за місцем проживання

населення та федерації, які культивують контактні види спорту. Так, у 2013 р. подовжені угоди про співпрацю з Чернігівським обласним осередком Всеукраїнської громадської організації "Українська федерація ушу" (договір від 18.12.2008 р.), Чернігівською міською федерацією "Кік-джицу" (договір від 21.11.2008 р.), Чернігівською міською Федерацією боксу, кікбоксингу та тайського боксу (договір від 02.01.2004 р.).

Як відомо, особа злочинця являє собою цілісне утворення, що складається з декількох ознак (елементів), сукупність яких формує її структуру і, за визначенням В. В. Голіни, І. М. Даньшина, О. М. Джужи, А. П. Закалюка та ін., особа злочинця – це сукупність істотних і стійких соціальних властивостей і ознак, соціально значущих біопсихологічних особливостей індивіда, які, об'єктивно реалізуючись у конкретному вчиненому злочині, надають вчиненому діянню характеру суспільної небезпечності, а винній його особі – властивість суспільної небезпечності, в зв'язку з чим вона й притягується до відповідальності, передбаченої кримінальним законом. На кожному етапі життєвого шляху людина набуває певних навичок, умінь, можливостей. У подальшому вона може використовувати свій попередній досвід як у позитивному, так і в негативному проявах. Отже, заходи, які проводяться планово й постійно, сприяють не тільки зміцненню людини духовно й фізично, а і є дієвим засобом запобігання злочинності.

Висновки. Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що сьогодні як ніколи держава покладає на органи місцевого самоврядування особливі завдання. Дійсно, громада може суттєво впливати на розвиток політичних, економічних і соціальних перетворень. Одним з головних завдань є запобігання злочинам. Зараз сучасну, далеко не оптимальну систему правоохоронних органів не можна вважати задовільною, оскільки вона недостатньо ефективно виконує покладені на неї обов'язки щодо запобігання службовим злочинам в умовах формування нового типу економічних відносин. У правоохоронних органах утворені різноманітні підрозділи, діяльність яких спрямована на протидію окремим видам злочинів, але вони не спроможні зупинити неухильне їх зростання. Це зумовлено не лише політичними й організаційно-управлінськими факторами, а й недостатнім рівнем координації в діяльності підрозділів з боротьби з окремими видами злочинів, недостатньою матеріальною базою, відсутністю чіткого нормативного регулювання діяльності, конкуренцією між різноманітними підрозділами, службами, які належать до різних відомств. Саме тому на органи місцевого самоврядування повинно бути покладено завдання об'єднати зусилля різних підрозділів та управлінь щодо запобігання злочинності.

Робота з людьми завжди є важкою справою, особливо складно працювати із таким контингентом, як особи, від яких з високою

ймовірністю можна очікувати вчинення злочинів. І тому ефективність їх профілактики багато в чому залежатиме від усвідомлення суб'єктами профілактичної діяльності важливості та корисності цієї соціальної функції, а також від їх уміння встановити з особами, які схильні до злочинів, тісний психологічний зв'язок та переконати у неправомірності їх поведінки.

Список використаної літератури

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.
2. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный / Т. Ф. Ефремова. – 2-е изд., стер. – Москва : Рус. яз., 2001. – Т. 2: П–Я. – 1088 с.
3. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Петришин А. В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ : монография / А. В. Петришин. – Харьков : Факт, 1998. – 168 с.
5. Про виконання Міської комплексної програми профілактики злочинності на 2011–2015 роки : звіт відділу по фізичній культурі та спорту Чернігівської міської ради від 21.12.2011 р. – С. 1–2.
6. Про виконання Міської комплексної програми профілактики злочинності на 2011–2015 роки : звіт відділу по фізичній культурі та спорту Чернігівської міської ради від 26.12.2012 р. – С. 1–2.
7. Про виконання Міської комплексної програми профілактики злочинності на 2011–2015 роки : звіт відділу по фізичній культурі та спорту Чернігівської міської ради від 20.12.2013 р. – С. 1–2.
8. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 07.04.2011 р. № 3206-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2014.

Шеремет О. С. Предупреждение преступлений сотрудниками управления охраны здоровья и отделом физической культуры и спорта городского совета

В статье рассмотрены основные профилактические мероприятия, проводимые органами местного самоуправления. Констатировано, что предупреждение преступлений является актуальной социально-правовой проблемой современности. Проанализированы проведенные в последние годы исследования, которые показали, что принятые меры и профилактические действия не полностью соответствуют криминогенной ситуации, сложившейся в стране, поэтому не могут привести к подрыву основ и базы таких уголовных проявлений. Отмечается, что деятельность органов местного самоуправления вызывает уверенность в том, что местной общине необходимо усиливать свою власть, применять авторитет в противостоянии преступности. Определяется круг субъектов местного самоуправления, которые осуществляют профилактическую деятельность, и сосредоточено внимание на деятельности управления охраны здоровья и отдела по физической культуре и спорта городского совета в сфере предупреждения преступности.

Ключевые слова: предупреждение преступлений, местное самоуправление, органы исполнительной власти.

Sheremet O. Crime Prevention Officers of the Department of Health and the Department of Physical Culture and Sports of the City Council

The article describes the main preventive activities carried out by local governments. It was stated that crime prevention is an urgent social and legal problems of modernity. Reviewed scientific studies on the prevention of crime. Specifies that events are not fully meet the created the crime situation in the country. Notes that they cannot resist crime, undermine its foundations and to ensure order in the state. Stated that the activities of local authorities, as the subject of crime prevention, should now be activated.

Indicated the role of the subjects of prevention activities. Key activities shall be coordinated between all agencies. Such coordination should be focused on the local level.

On the example of health management and the Department for Physical Culture and Sports of the Chernihiv City Council shows the most effective ways of preventive character. Among them, the prevention of drug and alcohol abuse among children and young people, working with parents and adolescents. Particular attention is paid to work with vulnerable families.

Noted that the identity of the offender is determined by individual features (elements), the totality of which forms its structure. Subsequently, the acquired skills, abilities, motivation, experience, ability to send a person in a positive or negative direction. Reorientation of behavior is possible through the promotion of healthy lifestyle, active position, spiritual development.

Focused on the fact that the effectiveness of crime prevention depends on understanding the subjects of prevention importance and usefulness of its social function. It is also necessary to establish contact with persons likely to commit crimes, to persuade them of the necessity of lawful behavior.

Key words: crime prevention, local government, the executive authorities.